1842 No. 103

BUITEN GEWOON TE ... FRIESLAND

LEEUWARDER COURANT.

DINGSDAG den 27 DECEMBER.

De middelprijzen van de *in-* en *uitlandsche Tarwe* en *Rogge*, waarnaar de zetting van den prijs van het *Tarwe-* en *Roggebrood* moet worden geregeld, zijn op de markt van Vrijdag den 23 December 1842, te *Leeuwarden*, geweest als volgt:

Van de *Tarwe* per mudde . . . . *f* 9,16.
Van de *Rogge* per last . . . . - 201,00.

Leeuwarden, den 24 December 1842. *De Staatsraad, Gouverneur van Vriesland,* VAN SIJTZAMA.

RUSLAND.

PETERSBURG, *den* 9 *December*. Z. Keiz. H. de Grootvorst Troonopvolger heeft de gelukkige bevalling zijner gemalinne de Caesarewna op eene echt vorstelijke wijze gevierd; te weten, door het beschikbaar stellen eener som van 10,000 roebels, tot afkoop der schulden van in de gijzelingen verzuchtende ongelukkigen. De helft dezer som is in handen gesteld van den militairen gouverneur van Moskou. Zes en twintig personen zijn op deze wijze uit hunnen kerker verlost geraakt, en bij voorkeur heeft men hiertoe gekozen vaders, met talrijke huisgezinnen bezwaard. Hoe heilrijk zoodanige voorbeelden der vorsten werken, blijkt onder anderen hieruit, dat een ander rijk, weldadig persoon, die onbekend heeft willen blijven, het voorbeeld dadelijk gevolgd heeft, door insgelijks eene som van 10,000 roebels te doen geworden aan den raad van curatele te Moskou, ten einde jaarlijks uit de renten gevangen gezette schuldenaren los te koopen.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, *den* 19 *December*. Luidens een berigt uit Zwitserland zijn al de pogingen van eenige Fransche agenten om de tolcommissie, welke te Bern is vergaderd geweest, gunstig gestemd te maken voor het denkbeeld van een handelsverdrag of zelfs van een tolverbond tusschen Frankrijk en het Zwitsersche eedgenootschap, ganschelijk zonder gevolg gebleven. De tolcommissie heeft haren arbeid tot het aanstaande voorjaar verschoven; zoo men verder meldt, heeft zij zich ook niet gunstig verklaard voor het ontwerp van eene tolvereeniging onder de verschillende kantons van het gemeenebest. Alles wat men van de verrigtingen dezer commissie mag verwachten, zal bestaan in het voorslaan van eenige verligtingen in het inwendige verkeer in Zwitserland.

H. K. H. Prinses *Albert* van Pruissen, die op hare reis naar 's Hage door deze stad is gekomen, zal naar men verneemt, dezen winter in die residentieplaats blijven; het moet nog niet zeker zijn, of zij ook niet een gedeelte van den zomer in Holland bij haren doorluchtigen vader, den graaf van Nassau, zal doorbrengen. Personen, die haar vertrek uit Berlijn hebben bijgewoond, maken eene treffende schildering van het afscheid, hetwelk aan het stations-gebouw plaats had, tusschen de Prinses en hare kinderen, die zich aan hunnen moeder vastklemden en haar niet wilden laten vertrekken. Haar echtgenoot Prins *Albert* heeft zich voor den tijd van ten minste een jaar op reis begeven naar Italië.

— Sedert den 29 November is de Etna in geweldige uitbersting; reeds zijn twee stoombooten, na zich opzettelijk daartoe te hebben doen aankondigen, met een groot aantal vreemdelingen aan boord, van Napels naar Mersina en Catania vertrokken, om dit grootsche natuurverschijnsel in oogenschouw te gaan nemen. Men wil de vlammen zelfs tot in de nabuurschap van Palermo gezien hebben, iets hetwelk, aangemerkt den grooten afstand, tot eene geweldige uitbersting moet doen besluiten. Gelijk zulks bij eene vuurbraking der Etna gewoonlijk het geval is, heeft de Vesuvius, die reeds sedert een jaar sterk rookte, sedert verledene week daarmede opgehouden; echter schijnt, te oordeelen naar het geraas, hetwelk men boven aan den krater verneemt, het inwendige van den berg tot aan de opening toe met kokende lava gevuld te zijn.

FRANKRIJK.

PARIJS, *den* 22 *December*. Geruchten, die geen grond hoegenaamd hebben, liepen heden aan de beurs omtrent de inter-nationale betrekkingen van Frankrijk en Spanje. Men zeide, dat de heer hertog van *Glucksberg*, charge d'affaires der Fransche ambassade te Madrid, zijne paspoorten van de Spaansche regering ontvangen had, dat die zelfde regering het *exequatur* van den heer *de Lesseps*, consul van Frankrijk te Barcelona, had ingetrokken en dat, als represaille, onze regering terstond daarop paspoorten had afgeleverd aan den heer *Hernandez*, charge d'affaires van Spanje te Parijs. Er is geen waar woord aan al die geruchten, die alleen in een belang van speculatie op de publieke fondsen verspreid geworden zijn. Wel verre van zulk eene breuk onzer betrekkingen te vreezen, hebben wij reden om te denken, dat de Spaansche regering, thans beter onderrigt, de gewaagde beschuldigingen afkeurt, welke zulk eenen ongelukkigen weêrgalm gehad hebben.

De Regent (zegt het *Journal des Débats* verder) blijft in het dorp Sarria zijn verblijf houden, zonder zijne intrede te Barcelona te willen doen. Men zegt echter, dat hij er verkleed gekomen is en, onder bedekking van dit incognito, overal rondgewandeld heeft, om met eigen oogen de uitwerking van het bombardement te kunnen beoordeelen.

De troepen blijven naar Katalonie zamenvloeijen en ontvangen, naar mate zij er aankomen, bestemmingen naar de plaatsen, waar hunne tegenwoordigheid noodig schijnt. *Espartero*, door zijnen minister van oorlog, *Rodil*, bijgestaan, werkt aanhoudend tot het geven van orders, voorschrijven van marschroutes en combineren van troepen-bewegingen, even als men bij het vormen van een veldtogs-plan zou doen. Die ontwikkeling van krijgsmagt is bij den tegenwoordigen toestand der gemoederen in Katalonie niets minder dan overbodig. Al de partijen zijn gereed zich tegen de regering te vereenigen en te wapenen. De heethoofdige partij, die hem ondersteunde en die Koningin *Christina* onderst boven gestort heeft, verdeelt zich tegenwoordig in Esparteristen of constitutionelen en in republikeinen of ongeduldige progressisten. De Carlisten en Christinos, vijanden, die des te heviger op den Regent verbitterd zijn, omdat hij het is, die hen overwonnen en neêrgeveld heeft, laten de republikeinen, die hen wreken, begaan. Bij de staatkundige hartstogten voegen zich de hartstogten, die door de industriële vraag in beweging gebragt worden; zoodat ondanks Barcelona's onderwerping, men zeggen mag, dat geheel Katalonië tot opstand en regeringloosheid zou overslaan, wierd zulks niet belet door de talrijke troepen, welke de Regent er wel van pas doet werken.

— Er zijn weder bewegingen te Olot voorgevallen, waar men zegt dat het guarnizoen ontwapend is geworden, gelijk ook te Prats en te Lusanes, in een oord, waar de Carlisten drie jaren achter elkander de overhand gehad hebben. Te Puigcerda, de hoofdstad van Cerdagne, welke streek aan ons departement der Ooster-Pyreneën grenst, heeft het *ayuntamiento* (de gemeenteraad), toen de gouverneur voorgeslagen had, wegens Barcelona's inneming een *Te Deum* te zingen, zich daartegen ronduit verzet, en men heeft niet geschroomd, hem toe te voegen, dat er veeleer een *De Profundis* wegens het ongeluk dier edele stad gezongen behoorde te worden. *Terradas* in het landschap Lampourdan, ziende, dat *Zurbano's* versterkingen op Figueras aanrukten, heeft zijn volk in verscheidene benden verdeeld, die zoo vele kernen van grootte bevatten en zeer ontrustend kunnen worden, bijaldien de publieke geest hunne verrigtingen begunstigt, door hen aan de vervolging der linietroepen te onttrekken. Te Valencia deed de overheid vele personen gevangen nemen, en de schrik begon daar, even als te Barcelona, te heerschen. In deze laatste stad duren de daden van willekeur voort. Geen Spanjaard wordt uit Barcelona gelaten, en geen van die, welke sedert den opstand Katalonie verlaten hebben om naar Frankrijk te vlugten, kan terug komen, zonder zich aan een onderzoek omtrent de redenen van zijn vertrek te onderwerpen.

BELGIE.

BRUSSEL, *den* 22 *December*. Het *Journal de la Belgique* had gemeld; dat de bureaux van het ministerie van openbare werken, eerstdaags naar het voormalige paleis van den Prins van Oranje zouden worden overgebragt. De *Indépendant* wijst daarin genoemd dagblad te regt, en voegt er bij, dat in allen gevalle zoodanige overbrenging voor de ratificatie van het met Holland geslotene traktaat niet plaats kan hebben.

NEDERLANDEN.

'sGRAVENHAGE, *den* 21 *December*. De begrootingswetten over 1844 en 1845, gisteren door den minister van financien aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangeboden, zijn van navolgenden inhoud:

1°. Elf ontwerpen van wet, makende te zamen uit het bedrag van de begrooting van uitgaven over 1844 en 1845. Dit bedrag is geraamd over 1844 op *f* 70,251,486 en over 1845 op *f* 70,157,450.

De Hoofdstukken zijn: I. Huis des Konings; II. Hooge Kollegien van Staat; III. Buitenl. zaken; IV. Justitie; V. Binnenl. zaken; VI. Hervormde en andere Eerediensten; VII. R. Kath. Eeredienst; VIII. Marine; IX. *a*. Nationale Schuld en IX. *b*. Departement van Financien; X. Oorlog, en XI. Kolonien.

Bij eene vergelijking der begrooting van 1843 met de thans voorgedragene van 1844 en 1845, deed Z. Exc. opmerken, dat de begrooting over 1844 opleverde eene *vermindering* van *f* 865,454 en die over 1845 *f* 959,391.

Bij de toelichting der bovenaangetoonde vermindering, deed Z. Exc. opmerken: 1°. Huis des Konings, dat hierop geene verandering had plaats gehad. 2°. Hooge Staats-Collegien, dat hierop eene vermindering was van ruim *f* 20,000 over 1844 en ruim *f* 21,000 over 1845. 3°. Buitenl. Zaken, eene vermindering van *f* 25,970. 4°. Justitie, eene vermeerdering van *f* 7999 over 1844 en *f* 8629 over 1845, en zulks door den staat van sommige gevangenissen, waarvoor *f* 134,000 wordt gevorderd. 5. Binnenl. Zaken, verminderd met *f* 279,500 over 1844 en *f* 282,867 over 1845, en zulks ingevolge de mindere kosten voor den waterstaat en andere werken. 6°. Herv. Eeredienst enz., eenigzins verhoogd, ten gevolge van den opbouw van kerken, herstel van pastorien, vermeerdering van traktementen aan leeraars enz. 7°. R. K. Eeredienst, geen noemenswaardig verschil. 8°. Marine, verminderd met ruim *f* 3000, ten gevolge van vereenvoudigingen bij de maritieme etablissementen. 9°. Nationale schuld, verhoogd over 1844 *f* 121,855 en over 1845 met *f* 83,775. De kosten van het departement van Financien (waarvan nu een afzonderlijk hoofdstuk is voorgedragen) zeer aanzienlijk verminderd, ten gevolge van de besparingen op onderscheiden takken van bestuur onder dit Dep. ressorterende. 10°. Oorlog, verminderd met *f* 572,000. — Z. Exc. geeft de verzekering, dat voor dit Dep. het uitzigt op verdere vermindering in de toekomst bleef gespaard. 11°. Kolonien, vermeerderd met *f* 6200.

Ten gevolge van dit alles deed Z. Exc. opmerken, dat de voorgestelde begrootingswetten in aanmerking genomen, de Nat. schuld, voor ieder der twee jaren, eene vermindering van ruim een millioen bedroeg.

Overgaande tot de wet op de *middelen* tot dekking der uitgaven, bleek uit 's Ministers rede hoofdzakelijk:

Dat het hoofddoel was de bestaande belastingen te behouden, met eenige wijzigingen. Daartoe strekte:

1°. Een ontwerp van wet op de grondbelasting. Z. Exc. deed opmerken, dat dit ontwerp ten doel had eene verdeeling der belasting over de gebouwde en ongebouwde eigendommen, op de grondslagen van het kadaster.

2°. Een ontwerp op de personele belasting, waarvan in den regel het doel is de minvermogende klasse te verligten en eenige voorwerpen van weelde te bezwaren.

3°. Een ontwerp op de patenten, waarvan mede de strekking is eene meer gelijkmatige verdeeling der lasten, zonder de meerderheid der ingezetenen te bezwaren.

Z. Exc. gaf verder te kennen, dat er een ontwerp van een veranderd tarief op de regten van in-, uit- en doorvoer in gereedheid was gebragt, waarvan de raming der af te werpen baten voor de schatkist *f* 300,000 bedroegen.

Overigens deed Z. Exc. opmerken, dat de accijns-wetten noch in hoofdsom noch in opcenten eenige veranderingen zouden ondergaan.

Tot dekking van het te kort ontstaan, ten gevolge der mindere opbrengst van sommige ramingen en het minder excedent uit de Oostindische geldmiddelen, ten gevolge van de mindere opbrengst der producten, stelde Z. Exc. voor, twee ontwerpen van wet, als: 1°. eene *verhoogde belasting op de successie*; en 2°. eene *op het zegel*.

Volgens het eerste dier ontwerpen zullen de regten op het collateraal met 2% worden verhoogd, met uitbreiding van die belasting in de regte lijn, naar evenredigheid eener zekere classificatie.

Bij dit ontwerp is onder anderen vastgesteld, de bezittingen beneden de *f* 1000 niet te treffen; van *f* 1000 tot *f* 25,000 te heffen op 1 pct.; van *f* 25,000 tot *f* 50,000, 1½ pct en daar boven 2 pct.; terwijl verder bij het ontwerp is bepaald, dat vóór 1850 (wanneer het kapitalisatie-contract zal zijn afgeloopen) over de al dan niet voortduring dier belasting zal worden beraadslaagd.

Met betrekking tot de nieuwe wet op het zegel, deed Z. Exc. opmerken, dat deze strekte tot geheele vervanging van bestaande wetten en verordeningen deswege; dat dezelve onder anderen ten doel had sommige verminderingen, als die van het zegel der audientie-bladen en registers van collegien enz.; de verhooging van het regt op het formaat-zegel, het vestigen van een regt van zegel op de billetten van overschrijving van certificaten van het grootboek, die tusschen administratie-kantoren en bijzondere personen gewisseld worden, enz. Het zegelregt op de binnenlandsche dagbladen zal niet worden verhoogd, in enkele gevallen verminderd.

Z. Exc. zeide ten slotte, dat veel heeft zamengeloopen om den toestand van 's lands financien min gunstig te doen zijn. Z. Exc. uitte echter tevens de hoop, dat de zaakkennis en regtvaardigheid van de Kamer haar oordeel zal leiden, en dat hare beslissing op het belang van het vaderland zal gegrond zijn. De aanneming der ontwerpen zal dat belang bevorderen en verzekeren.

Van den 22*sten*. Het gisteren aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangeboden ontwerp van wet, tot vaststelling der middelen tot dekking van de uitgaven, begrepen in de begrooting over 1844 en 1845, bevat de navolgende bepalingen:

1°. De rijks-directe en indirecte belastingen, accijnsen en regten, hierna genoemd, zoo als dezelve thans worden geheven of door nadere wettelijke bepalingen mogten worden geregeld, te weten: *a*. De *Grondlasten*, benevens *twee* opcenten voor kwade posten; *b*. de belasting op het *personeel*; *c*. het *patentregt*; *d*. de *accijnsen*; *e*. de regten en boeten van *registratie*, *zegel* en *successie*, en verdere indirecte belastingen van *griffie* en *hypotheek-regten*; *f*. de regten op den *in-*, *uit-* en *doorvoer* en die op de *granen*, het *buitenlandsch tonnegeld*, de *watertollen*, de *scheepvaart-* en *recognitie-regten* en de *baak-* of *vuurgelden*; *g*. het regt van *waarborg op de gouden en zilveren werken*.

2°. De opbrengsten der *domeinen*, *wegen* en *vaarten*.

3°. De *posterijen*.

4°. De *loterij*.

5°. De *jagt* en *visscherij*.

6°. De *opcenten* op de hoofdsom der volgende belastingen, accijnsen en regten, daaronder begrepen die, welke ten behoeve van het opgehevene Amortisatie-Syndicaat waren ingesteld, te weten: *a*. *Achttien* opcenten op de *grondbelasting*, waaronder *twee* opcenten, welke naar aanleiding van de tweede zinsnede van art. 15 der wet van den 12 Julij 1821, (*Staatsblad no.* 9), voor de gemeente hebben kunnen geheven worden en die ten behoeve van het rijk zullen worden betaald; *b*. *Twintig* opcenten op het *personeel*; *c*. *Acht en twintig* opcenten op het *patentregt*; zullende de opcenten op het personeel en het patentregt geheven worden over het geheele belastingjaar, eindigende den laatsten April 1846; *d*. *acht en veertig* opcenten op de accijnsen op de *suiker*, den *wijn*, het *binnenlandsch gedistelleerd*, het *buitenlandsch gedistelleerd*, benevens op het *collectief zegel*,

daartoe behoorende, en op de *vervoerbilletten* voor *al* de accijnsen; *en acht en dertig* opcenten op de accijnsen op het *geslagt*, het *zout*, de *zeep*, de *bieren* en *azijnen en de steenkolen*; alsmede op het *collectief zegel*, daartoe behoorende; *f. acht en twintig* opcenten op den accijns op den *turf*, benevens op het *collectief zegel*, daartoe behoorende; *g. drie en twintig* opcenten op den accijns op het *gemaal* en op het *collectief zegel*, daartoe behoorende. *h. Acht en dertig* opcenten op de regten en boeten van *registratie*, *zegel* en *successie*, alsmede op de *griffie-* en *hypotheek-regten*; *i. Dertien* opcenten op de regten op den *in-, uit- en doorvoer* en het *buitenlandsch tonnegeld*; *k. Dertien* opcenten op het regt van den *waarborg der gouden en zilveren werken*.

7°. De opbrengst van te verkoopen goederende, verjaarde renten, buitengewone inkomsten en alle verdere toevallige baten.

8°. Eene uitkeering van *zes millioen vijf honderd duizend guldens*, uit de geldmiddelen der overzeesche bezittingen van den Staat, ter kwijting der renten, ten laste dier bezittingen daargesteld: *a.* Volgens art. 1 van de wet van 24 April 1836, (*Staatsblad* no. 11), van een kapitaal groot *honderd veertig millioen guldens*; *b.* volgens art. 4 van dezelfde wet, van een kapitaal, nog groot *twee en twintig millioen vijf honderd duizend guldens*.

9°. De sommen, in de jaren 1844 en 1845 beschikbaar zullende blijven als het *batig slot* van de ontvangsten en uitgaven der volkplantingen en bezittingen van het rijk in andere werelddeelen, overeenkomstig art. 59 der grondwet; en die, wanneer het juist beloop daarvan zal kunnen worden bepaald, nader bij de wet aan de schatkist zullen worden toegewezen.

Van den 23sten. De Hooge Raad, kamer van strafzaken, heeft, in deszelfs zitting van den 20 dezer, overeenkomstig de conclusiën van het openbaar ministerie, voorgedragen door den adv. gen. *Deketh*, uitspraak gedaan in de zaak van den heer *J. P. E. Cenis*, redacteur van het Journal du Limbourg, tegen den postdirecteur van Maastricht, den heer *Rouffaer*. De Hooge Raad heeft het incidenteel arrest vernietigd en, ten principale regt doende, den req. verklaard alsnog geregtigd tot het doen hooren zijner getuigen tot ontlasting, en voorts, met vernietiging van het definitief arrest, de zaak verwezen naar het hof van Noord-Braband.

— Aan de *Staats-Courant* ontleenen wij de volgende memorie van toelichting op het ontwerp van wet op de grondbelasting.

Het bedrag der grondbelasting, bij de wet van 1834 (*Staatsblad no.* 34) vastgesteld, heeft sedert 1835, geene veranderingen ondergaan.

Intusschen lag het in den aard van deze belasting; en ook de beginselen, bij de wet van 6 Junij 1840 (*Staatsblad no.* 17) aangenomen, vorderen, dat de eenmaal daargestelde gelijkmatigheid en evenredigheid door gepaste maatregelen wierden bestendigd en verzekerd.

De hierbij gevoegde wet is met dat oogmerk ontworpen.

Physieke oorzaken oefenen eenen gestadigen invloed uit op de gesteldheid, oppervlakte, vruchtbaarheid of onvruchtbaarheid van den bodem. Terwijl overstroomingen, verzandingen, vernieling door brand of stormvlagen, belastbare voorwerpen doen verdwijnen, worden door menschelijke vlijt en volharding nieuwe landstreken op de zee veroverd; meeren en poelen uitgedroogd; nieuwe gebouwen rijzen op, om eene vermeerderende bevolking te huisvesten, en vervangen wat door ouderdom vervallen of door rampen vernield is. De ondervinding betoogt thans reeds, hoe noodzakelijk het is, den invloed te bepalen, welken deze vereenigde omstandigheden op de belastbare opbrengst, op de belasting, op de gewestelijke aandeelen zullen uitoefenen.

De gebouwde eigendommen, aan meerdere wisselvalligheden onderhevig dan de grond, zijn bovendien aan andere regelen van belastbaarheid en van vrijstelling onderworpen. De beginselen bij de wetten van 15 September 1807, van 20 Maart 1813, van 28 Maart 1828, en van 6 Junij 1840, aangenomen, vorderen, dat de verponding van dezen van de *eigenlijk* gezegde *grond*belasting worde afgezonderd en dat deze laatste onttrokken worde aan den invloed van omstandigheden, welke haar geheel vreemd zijn.

Van daar, in het ontwerp, de splitsing tusschen de beide voorwerpen van belasting. De afnemende bevolking in sommige oorden, de toevloed van inwoners in anderen, de aanbouw van huizen, wier tijdperk van vrijdom weldra eindigt, — dit een en ander vordert, dat de herziening der belastbare waarde plaats grijpe, en wel met des te meer aandrang, naar mate men zich meer en meer van het tijdstip van 1816 — 1826 verwijdert. Ook dit vooruitzigt vorderde die splitsing, welke overigens berust op de kadastrale begrootingen, nadat de herziening, bij het koninklijk besluit van 7 Januarij 1833, no 1, naar aanleiding der wet van 2 Januarij 1832, bevolen, was afgeloopen.

Ten einde de eenmaal vastgestelde evenredigheid, zoo veel mogelijk, in wezen te houden, is, bij de art. 2 en 3 van het ontwerp bepaald, dat de toe- of afneming der belastbare waarde gelijke bij- of afschrijving op het contingent van iedere provincie zal te weeg brengen; orde en regelmaat bragten mede, dat men, tot het tijdstip van 1835 terugkeerende, alle sedert voorgevallene veranderingen in den maatregel begreep.

In de wet van 28 Maart 1828 zijn geene wijzigingen voorgesteld; alleen is, op het voetspoor der wet van 6 Junij 1840, aan de belanghebbenden de verpligting opgelegd, werker gemis zich zeer doet gevoelen. om van het tijdstip van ingebruikstelling van nieuw opgerigte gebouwen aangifte te doen, opdat van den vrijdom en van het tijdstip, waarop deze aanvangt en verstrijkt, geregelde aanteekening kunne worden gehouden. Onzekerheid, verzuim of willekeur in de toepassing der wet zullen daardoor zijn voorgekomen.

De maatregelen, bij het wets-ontwerp voorgesteld, daar alleen kunnende toegepast worden, waar het kadaster geheel volkomen is, zoo is eene tijdelijke uitzondering ten aanzien van het Hertogdom Limburg noodzakelijk geworden; het wets-ontwerp bevat, te dien aanzien, de door de omstandigheden gevorderde uitzondering.

— Naar men verneemt, hebben de heeren *Hermans en Comp.* alhier, eene prachtige koetscel..., vervaardigd volgens eene nieuwe constructie van veren (van één blad), aan Z. M. den Koning aangeboden, en heeft het Hoogstdenzelven behaagd, die koets, in eene allernaauwkeurigste bezigtiging, aan te koopen.

AMSTERDAM, den 21 *December*. De minister van financien vernomen hebbende, dat te 's Gravenhage in omloop is bevonden een besnoeid *vijf en twintig cents stuk*, behoorende tot de bij de wet van 28 September 1816 (Staatsblad no. 50) daargestelde nieuwe 's Rijks munten, heeft, met al en nadruk het publiek herinnerd aan den inhoud van art. 19 der gemelde wet, luidende als volgt: „Onverminderd de straffen bij het lijfstraffelijk wetboek gesteld, tegen degenen, welke zich zouden verstouten de muntspecien te verminken, zullen geene der bij deze wet daargestelde nieuwe 's Rijks munten, in 's Rijks schatkist worden aangenomen, wanneer dezelve eenigzins verminkt of besnoeid mogten zijn, en zal niemand gehouden wezen, dusdanige (na 1816 gemunte) verminkte of besnoelde muntspecien te ontvangen."

ROTTERDAM, den 19 *December*. In navolging van hetgene sedert eenige jaren in andere groote vaderlandsche steden, niet zonder goed gevolg, beproefd is, hebben thans ook hier eenige ingezetenen uit den deftigen stand eene vereeniging, onder den naam: *Hulpbetoon aan eerlijke en vlijtige armoede*, opgerigt, wier doel is, zoo veel zulks mogelijk mogt worden bevonden, door het geven van arbeid aan vrouwen en van eene daaraan geëvenredigde belooning, eenigen onderstand en tegemoetkoming aan zoodanige hulpbehoevenden te verleenen, welke bij een of meer leden der vereeniging bekend zijn; alsmede door een aanhoudend toezigt en welwillende raadgevingen het zedelijk en ligchamelijk welzijn der armen te bevorderen.

Het bestuur dezer vereeniging is vooreerst opgedragen aan tien dames, elke waarvan zich belast met het toezigt over, vooreerst, vijf personen en huisgezinnen.

Ten einde van goeden raad te dienen en de bemoeijingen der Vereeniging te ondersteunen, zijn aan dit dames-bestuur eenige heeren toegevoegd, welke als voorzitter, penningmeester, secretaris, en twee als commissarissen fungeren. Het voorzitterschap is door den heer mr. *A. Bogaers*, het penningmeesterschap door den heer *S. Dun...* Jr., het secretariaat door den heer mr. *W. S. van Reesema* op zich genomen, terwijl de heeren *L. J. Havelaar* en *F. W. C. Blom*, als commissarissen zijn opgetreden.

LEEUWARDEN, den 26 *December*. Nadat een groot gedeelte der wallen en bolwerken dezer stad in de laatste jaren afgegraven, en vooral aan de zuid- en westzijde in zoo vele schoone plantsoenen herschapen is, kunnen wij thans met genoegen mededeelen, dat men voor weinige dagen begonnen is met het vellen van een aantal boomen van den noordelijken wal achter den Stads- of Prinsentuin, met oogmerk, om ook dit, nog onveranderd gedeelte der stads veste, tusschen den aanleg van de Oldehoof en den Jacobijner dwinger (in den vorigen jare afgegraven), te planeeren en in plantsoenen te veranderen. Even als bij de laatste vergraving van de noordelijke wallen van Haarlem, bestaat er ook hier het plan om dit aanzienlijk terrein niet enkel tot wandeling, maar daar tusschen ook tot rijweg te bestemmen, zoodat de Prinsentuin, wiens ingang thans zoo gebrekkig met rijtuig is te bereiken, in den vervolge, langs dezen nieuwen weg, aan de zijde van het nieuwgebouwde zomerhuis met rijtuig zal kunnen bezocht worden. De heer L. P. ROODBAARD, die vroeger zoo veel lof van zijn vernieuwden aanleg van den Prinsentuin van de stedelijke begraafplaats en van de zuider- en wester-plantaadje heeft mogen inoogsten, is ook nu weder belast met de uitvoering van dit plan, waarvan onze stadgenooten zich zeer veel schoons voor de toekomst mogen beloven; terwijl de daartoe vereischte arbeid gedurende den winter in den nood van vele behoeftigen zal kunnen voorzien.

Niet minder belangrijk is voor een ander gedeelte dezer stad een tweede plan der stedelijke regering, omdat dit in verband staat met het bouwen van eene geheel nieuwe en fraaije *Korenbeurs* op het plein der tegenwoordige vischmarkt, waaraan hier ter stede sedert lang behoefte bestond. Dat oostelijke gedeelte van den stadswal namelijk, hetwelk, van af de voormalige tuinsterpoort tot aan het erf van het huis van opsluiting en tuchtiging, tusschen al de daarnevens afgegravene gedeelten der wallen is overgebleven, zal eerlang geslecht en tot rijweg en kade verbreed worden, terwijl aan de zuidzijde daarvan de vischmarkt zal verplaatst, en aan de westzijde woningen zullen gebouwd worden. Deze verandering en die rijweg (uit de oude oosterstraat te naderen) zal welligt later aanleiding kunnen geven tot het dempen van een gedeelte der keizersgracht, het verbreeden van de tuinsterbrug en van de bestrating van den grachtswal, ten einde ook deze aanzienlijke buurt met rijtuigen te kunnen passeren; terwijl men tevens de hoop voedt, dat de grachtswal, even als vroeger het zaailand, aan de stad nader verbonden mag worden door twee bruggen, waarvan eene nevens het stads-burger-ziekenhuis en de andere nevens de oude oosterstraat. Ook het genoemde zaailand, de oude gracht en het ruiterskwartier zullen welligt eerlang eene aanzienlijke verandering kunnen ondergaan, wanneer de, nog onzekere, plannen tot het bouwen van een nieuw paleis van justitie verwezenlijkt zullen worden. — Uit dit alles is het duidelijk, dat, hoevele stedelijke gebouwen, inrigtingen en vernieuwingen er ook in de laatste twintig jaren in Frieslands hoofdstad zijn tot stand gebragt, het tegenwoordige bestuur wijsselijk voortgaat met het daarstellen van die verbeteringen en versieringen, waartoe de gunstige gelegenheid der stad aanleiding geeft, of die de tegenwoordige behoeften des tijds vorderen.

Bij besluiten van Z. M. den 19 dezer, is tot wethouder dezer stad benoemd, de heer *H. Bolman*, lid van den raad, en zulks in plaats van den heer *P. Zeper*, bevorens eervol op deszelfs verzoek uit die betrekking ontslagen. Wijders zijn door Z. M. de navolgende benoemingen gedaan: Tot dijksgedeputeerde bij de vijf deelen zeedijken, contributie binnen 's dijks in deze provincie, mr. *W. B. Buma*, bij continuatie. To dijksgedeputeerde als boven., contributie buiten 's dijks, *J. Kingma*, in plaats van *F. IJ. Tigchelaar*. Tot lid van het dijksbestuur van den ouden Lindedijk, *J. Js. Dijk*, bij continuatie.

— Z M. heeft op deszelfs verzoek eervol ontslag verleend aan *J. G. Sixia*, als 1ste luit. bij de 6de comp. van het 2de bat. der 1ste afd. rustende schutterij in Vriesland.

— Nog heeft Z. M. benoemd tot 1ste luit. bij de 6de comp. van het 2de bat. der 1ste afd. rustende schutterij in Vriesland, *D. M. Mellema*, thans 2de luit. bij de 5de comp; en tot 2de luit. bij de 5de comp. van gemeld bat. *H. Miedema*, thans sergeant-majoor,

— Z. Exc. de minister van binnenlandsche zaken (ontvangen hebbende eene missive van het ministerie van Kolonien, blijkens welke op Java een veearts verlangd wordt, zoo ten dienste van 's gouvernements paarden-stoeterij, als in het belang van de veeteelt op genoemd eiland), heeft diegenen onder de van 's rijks veeartsenijschool afkomstige veeartsen opgeroepen, welke genegen mogten zijn naar de daar bedoelde betrekking te dingen, om zich hiertoe schriftelijk, en wel vóór den 15 Januarij aanstaande, met de noodige bescheiden aan te melden aan het ministerie van binnenl. zaken, te 's Gravenhage. Van wege het ministerie van kolonien wordt aan den te benoemenen veearts toegezegd; een voorloopig traktement van *f* 100 's maands, in te gaan met den dag van het vertrek naar Indie, vrij transport, als passagier der eerste klasse, met genot van gewone scheepsvoeding; eene gratificatie van *f* 1200 voor uitrusting en aanschaffing van instrumenten en een voorschot van vier *maanden* des voorloopigen traktements. De te benoemene veearts zal zich voor den tijd van *tien* jaren moeten verbinden, en des gevorderd, aan eenige kweekelingen op Java praktisch onderrigt in de veeartsenijkunde geven; zullende overigens het bovengemelde voorloopige traktement in Indie telken jare met *f* 1000 opklimmen en hem, na volbragte tienjarige dienst, een pensioen van *f* 500 's jaars worden toegekend.

— Bij resolutie van Z. Exc. den minister van financien van 23 November jl. is bepaald, dat het tot dus verre bij de post-administratie gevolgd wordende model der rijtuigen, strekkende tot overbrenging der brievenmalen, wordt afgeschaft, en vervangen zal worden door een nieuw model; dat alle aannemers van het vervoer der brieven, te rekenen van den aanvang van het volgende jaar, verpligt zullen zijn hunne postkarren in overeenstemming met het model in te rigten; en zullen zij onder geen voorwendsel daarvan mogen afwijken, of zich van andere rijtuigen bedienen; dat het nogtans aan de respective aannemers zal vrijstaan, om de thans bij hen gebruikt wordende postkarren, zoo lang die nog kunnen dienen, en mits dezelve behoorlijk volgens het oude model zijn ingerigt, doch anders niet, te blijven bezigen, mitsgaders die karren te laten herstellen, zoo lang dezelve daarvoor vatbaar zijn, behoudens altijd de bevoegdheid der administratie, om de onherstelbaar geoordeelde postkarren geheel af te keuren. Nieuwe postkarren zullen er echter niet mogen worden in dienst gesteld dan die zijn ingerigt overeenkomstig het nieuwe model. Het blijft aan de aannemers volkomen vrijgelaten om dezelve te doen maken, waar en door wien zij verkiezen, mits dezelve aan de voorgeschrevene vereischten voldoen.

— Den 21 dezer is aan de Hoogeschool te Groningen bevorderd tot Doctor in de Geneeskunde, de heer *U. J. Noordenbos*, van Nijkerk, na de verdediging van een specimen medicum, *de variis hysteriae formis*.

— Volgens het *Weekblad van het Regt* is er thans eene *tweede* vervolging tegen den (te Groningen uitkomende) *Volksvriend* begonnen, wegens een artikel, ten opschrift hebbende: *onderzoekt alle dingen en behoudt het goede*, voorkomende in de op den 25 en 29 November en op den 2 December jl. uitgegeven nummers.

De raadkamer der arrondissements regtbank te Groningen overwegende:

1°. Dat door dit artikel en meer bepaaldelijk door de periode, welke begint met de woorden: *had Willem II van den beginne van Hoogstdezelfs troonbeklimming af*, en eindigt met de woorden: *schandelijke verwaarloozing van de spreuk: onderzoekt alle dingen en behoudt het goede*, de persoon van Z. M. *Willem II* geacht moet worden boosaardiglijk en openbaar te zijn gesmaad, gehoond en gelasterd, als wordende daarbij van Z. M. gezegd, dat het Hoogstdenzelven aan den wil en den moed heeft ontbroken, om, meer dan geschied is, aan goeden raad gehoor te geven en dat daardoor onder anderen eene schrikbarende uitbreiding van het beginsel der aristocratie, der volksverdrukking en van het nepotisme is te weeg gebragt, zoodat Z. M. zich thans hartdoorknagende zelfverwijten zoude hebben te doen over de volkomene, schandelijke verwaarloozing van de spreuk, welke tot opschrift van het artikel strekt;

2°. Dat bij hetzelfde artikel aan 's Konings ministers daden worden te last gelegd, die, wanneer zij bestonden, hen, zoo al niet aan criminele of correctionnele vervolgingen, dan toch aan den haat en de verachting der burgeren zouden blootstellen; namelijk dat zij (de ministers) en anderen (dus luiden de woorden van het artikel) kruipende, nietswaardige hovelingen hem (den Koning) van alle zijden misleiden en bedriegen; en op eene andere plaats, dat zij (de ministers) met listig opzet voor den Koning netten spannen, ten einde voor Hoogstdenzelven 's lands toestand te verbergen en Z. M. te misleiden omtrent de gezindheid en de denkwijze der natie;

3°. Dat in de noot of aanteekening op de in het bedoeld artikel voorkomende woorden: *hooge regering*, geplaatst aan den voet der tweede kolom der eerste bladzijde van no. 92 van gemeld dagblad, aan den Hoogen Raad der Nederlanden een feit wordt te last gelegd, hetwelk, wanneer het plaats vond, dat regterlijke collegie aan den haat en de verachting der burgeren en deszelfs leden als criminele vervolging zoude blootstellen; het feit namelijk van, in strijd met alle regtskennis en gezond verstand, de woorden: *hooge regering*, verkeerdelijk te hebben verklaard en opgenomen, enkel om in staat te zijn, om een condemnatoir vonnis te vellen:

O. dat dienvolgens door de plaatsing van meergemeld artikel en de daarbij behoorende aanteekening, in een door den druk verspreid en uitgegeven dagblad geacht moet worden te zijn gepleegd:

1°. Jegens den Koning het wanbedrijf van boosaardige en openlijke beleediging en lastering, voorzien bij art. 1 der wet van den 1 Junij 1830 (*St. bl.* no. 15);

2°. Jegens Zr. Ms. Ministers het wanbedrijf van laster, voorzien bij art. 367, 368, 370, 371 en 374 van het Wetboek van Strafregt, in verband met art. 5 der wet van den 16 Mei 1821 (*St. bl.* no. 34);

3°. Jegens den Hoogen Raad der Nederlanden hetzelfde wanbedrijf van laster. Gezien art. 225 der Grondwet en art. 4 van het besluit van den Souvereinen Vorst, van den 24 Januarij 1814 (*St. bl.* no 17);

O. dat de persoon van *J. H. Bolt* voornoemd, is drukker en uitgever van

gemeld dagblad, en dat hij, bij het tot dus verre onbekend zijn van den schrijver van het ten dezen bedoelde artikel, deswege, immers voor als nog, aansprakelijk is.

Gezien art. 83 van het Wetboek van Strafv., mitsgaders art. 5 der aangehaalde wet van den 16 Mei 1829 en art. 5 der gemelde wet van den 1 Junij 1830.

Regt doende op genoemd requisitoir; verleent ter zake voorschreven regtsingang tegen gemelden *J. H. Bolt*, en beveelt dat hij in persoon zal worden gedagvaard, ten einde daarna tot de geregtelijke instructie worde overgegaan, voorbehoudens de nader door den officier te nemen requisitoiren, tegen wien zulks bevonden zal worden te behooren.

Gedaan te Groningen, den 14 December 1842.

De dagvaarding was bepaald den 17 dezer.

— Het *Journal de la Haye* berigt, dat de Ridder *Willem Lobé*, consul-generaal der Nederlanden op het eiland Cuba, van de Spaansche regering voor zijn handelshuis het uitsluitend regt verkregen heeft, om de wateren van het arsenaal aan de Havanna uit te diepen en bevaarbaar te maken. Zoo het schijnt is hieraan verbonden een regt op het bezit van hetgeen bij die uitdieping gevonden zal worden, want het artikel zegt, dat het huis *Lobé* daardoor meester wordt van vijf linieschepen (twee van 120, twee van 74 en een van 64 stukken) die in de doorvaart verzonken liggen, behalve nog een fregat en eenige kleinere vaartuigen. De heer *Lobé* is thans in het vaderland, om zich uit onze fabrijken de noodige machines te verschaffen.

— Volgens een onzer binnenlandsche bladen, zoude met 1°. Januarij 1843 veranderingen in den staat der officieren van gezondheid bij de Marine in werking gebragt worden. Bij een Koninkl. besluit wordt het lot dier officieren verbeterd door eenige vermeerdering van traktement. Volgens dat besluit, gevoegd in het recueil van Zeeorders, 9 November 1842, zal het kader bestaan uit: 12 officieren van gezondheid der 1ste klasse, welke weder in 3 rangen verdeeld zijn; 36 van de tweede klasse, welke in 2 rangen zijn verdeeld, en 40 van de derde klasse. De vaste traktementen zijn *f* 1400, *f* 1200, *f* 1000, *f* 800, *f* 700 en *f* 500. Door het pensioneren van eenige der oude chirurgijn-majoors; zullen ook de officieren van gezondheid bij de marine gelegenheid tot bevordering verkrijgen.

— De snelste reis, welke tot nog toe op eenen spoorweg gedaan is, schijnt die te zijn, welke voor korten tijd de ingenieur *Brunel*, de aanlegger van den Theems-tunnel, op de baan van Londen naar Bristol volbragt heeft. Hij had gewed, dat hij den afstand tusschen de beide steden, die 120 Engelsche mijlen (tusschen de 35 en 40 uren gaans) bedraagt, met eene locomotief in 100 minuten zou afleggen. Hij won zijne weddingschap, want hij besteedde slechts 90 minuten daartoe.

De Hamburger *Börsenhalle- Liste* meldt onder hare bijzondere Londensche correspondentie, dat in het laatst van November, op het meer Erie in Noord-Amerika, een der verschrikkelijkste orkanen gewoed heeft. Deze storm, waarbij eene strenge koude ontstond en de lucht door digte sneeuw verdonkerd werd, kwam zoo plotseling op, dat men geene voorbehoedmiddelen daartegen had kunnen maken. Elf kustvaarders verongelukten op deze binnenzee en vele menschen verloren daarbij het leven.

'S HERTOGENBOSCH, den 21 December.

Uit het reeds vroeger vermelde twaalftal van Predikanten, is op heden, door den grooten Kerkeraad der Hervormde gemeente alhier, gemaakt het volgende zestal: DD. *Metelerkamp*, te Muiden; *van Andel Weijers*, te Driel; *Jas*, te Purmerend; *Pareau*, te Monnickendam; *Sluiter*, te Voorschoten; *Middelkoop*, te Monster.

BUITENLANDSCHE SCHEEPVAART TE HARLINGEN.

Binnengekomen: Den 13 December de kofschepen *Hendrina*, kapt. J. J. Buiten, van Leith en *Margaretha Hendrika*, kapt. G. J. Munneke, van Kokenzee. — Den 16 dito het kofschip *Martha Alida*, kapt. K. H. Plukker, van Leith; het schonerschip *Fame*, kapt W. Barfield, van Londen. — Den 17 dito het kofschip *Engelina Jantina*, kapt. B. J. Wijgers, van Honfleur. — Den 20 dito het schonerschip *Mary & Rose*, kapt. T. Tervit, van Dundee. — Den 22 dito het schonerschip *Flora*, kapt. John Manning, van Londen.

Uitgezeild: Den 11 December het kofschip *Jantina Annechina*, kapt. H. G. Sap, naar Schotland. — Den 15 dito het schonerschip *Union*, kapt. A. Gallaway, naar Londen. — Den 16 dito het smakschip *Maria Gezina*, kapt. M. Ouwehand, naar Leith. — Den 22 dito het schonerschip *Fame*, kapt. W. Barfield, naar Londen.

De *tweede* BUITENGEWONE WINTERAVOND-VERGADERING van het Departement Leeuwarden der Maatschappij *Tot Nut van 't Algemeen* zal gehouden worden op Woensdag, den 28 December 1842, met eene Redevoering van den Heer J. H. SCHOLTEN, Th. Dr. en Professor te Franeker.

Namens Bestuurders van het Departement,
R. D. SMEDING, *Secretaris.*

De Kerkeraad der Evang. Luth. Gemeente alhier, verwittigt op de gebruikelijke wijze door deze, dat het gewone jaarlijksche WINTERCOLLECT ten behoeve hunner Armen, door deze Stad en hare Jurisdictie, zal gehouden worden op Woensdag den 28 December e. k.

Zij houden zich overtuigd, dat deze gelegenheid om wel te doen, ook niet ongebruikt zal worden gelaten, maar de roem zal vermeerderen welke Leeuwardens ingezetenen, vooral in den loop dezes jaars zich hebben verworven, in de uitoefening van eene der edelste deugden.

Namens de Kerkeraad voornoemd,
D. C. STOCKER, *C. S.*

Spaarbank te Sneek.

De Directeuren der Spaarbank te Sneek, berigten den Deelnemers, dat de inschrijving der *verschenene Interessen* in de *Aanteekening-boekjes* zal plaats hebben in de maand *Januarij* 1843, telkens des Maandags voormiddags van *elf tot één uur*, in het gewone Locaal.

Sneek, — *De Directie voornoemd,*
den 12 December 1842. — J. WOUTERS, *Kassier.*
WM. VAN HAARST, *Boekhouder.*

Bij brieven van meerderjarig verklaring, door den Hoogen Raad der Nederlanden, op den 8 December 1842 verleend, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van den 16 December 1842, no. 73, en geregistreerd te 's Gravenhage den 21 December 1842, zijn aan JAN ALBERT WILLINGE BRANTSMA, Surnumerair bij de Directe Belastingen, wonende te Leeuwarden, gegeven al de regten, bij de wet aan meerderjarigen toegekend, behoudens de bepaling van art. 478 van het Burgerlijk Wetboek.

Geschiedende hiervan openbare aankondiging ter voldoening aan art. 486 van hetzelve Wetboek.

's Gravenhage, den 22 December 1842.

G. VAN DER JAGT, Wz.
Procureur bij den Hoogen Raad der Nederlanden.

SCHOUWBURG TE LEEUWARDEN,

ONDER DIRECTIE VAN DEN HEER ROSENVELDT,
oud Lid en Eerste Komiek van den Koninklijken Schouwburg.

No. 7 in het Abonnement, op Donderdag den 28 December 1842: DE MATROOS, Tooneelspel. Na hetzelve: DE BRANDSCHATTING, Blijspel. Tot slot: DE JAGER DE HUZAAR EN HET OESTERMEISJE, Blijspel met Zang; aanvang ten half zeven ure.

Verwacht in de maand Januarij, ten voordeele en ter Feestviering der vijf en twintig jarige Tooneeldienst van den Tooneelspeler ROSENVELDT: DE VREK van *Molière*.

*** Getrouwd:
Oldeboorn, — E. MEIJER, en
den 18 December 1842. — J. M. BOTTEMA.

HORNHUIZEN, den 17 December 1842. Heden beviel van eenen ZOON, M. A. S MEIJBOOM, geb. THODEN VAN VELZEN.

*** Mijne geliefde Echtgenoote SIBBELTJE G. SWART, verloste heden door Gods goedheid, voorspoedig van eene welgeschapene DOCHTER.

Arum, den 18 December 1842. — HERKE W. LEEMANS.

Eenige en algemeene kennisgeving.

*** Heden verloste van eene DOCHTER J. A. HUISMANS, Echtgenoot van
Steenwijk, — L. WOLDBERG,
den 20 December 1842. — *Banket en Koekbakker.*

*** Heden werd ons een ZOON geboren.
Drogeham, — A. BUISMA.
den 21 December 1842. — T. REELING.

*** Heden avond verloste zeer voorspoedig van een' welgeschapen ZOON CORNELIA SOPHIA VAN GULDENER, geliefde Echtgenoote van
Heerenveen, — GEORG SNIJDER,
den 22 December 1842. — *Cipier van het Huis van Arrest te Heerenveen.*

*** Heden verloste van een' welgeschapen ZOON M. MOLENSCHOT, geliefde Echtgenoot van
Leeuwarden, den 24 December 1842. — G. A. VOSSENBERG.

*** Mogt ik mij met mijne geliefde Echtgenoote ANTJE DIRKS KOOPMANS, voor 8 dagen verblijden, in de geboorte van eenen Zoon, thans is deze blijdschap voor mij in de gevoeligste droefheid veranderd; daar het der alwijze Voorzienigheid heden behaagde, deze mijne teedergeliefde wederhelft, in den ouderdom van 28½ jaar, door den dood van mijne zijde en die mijner beide lievelingen te rukken.

Slechts ruim 5 jaren mogt ik met haar de genoegens van eene gelukkige echtvereeniging smaken.

Zij ontsliep, gelijk zij leefde, zacht, kalm en Christelijk.

De gedachte hieraan alleen kan mij bemoedigen bij dit voor mij zoo treffend verlies.

Vrouwen Parochie, den 14 December 1842. — A. W. SLIM.

Eenige kennisgeving.

*** Het heeft den Allerhoogsten behaagd, onze geliefde Dochter, FRESINA POST MEIJER, uit onze liefdearmen, door den dood, tot Zich te nemen, in den ouderdom van 14 jaren en circa 5 maanden. Zij stierf heden morgen kwartier over 5 ure, met volkomene bewustheid, zacht en langzaam, na eene kleine ziekte van ongeveer 6 maanden, met volkomen vertrouwen op JEZUS onzen Kindervriend.

Wij betreuren in haar een voorbeeldeloos gehoorzaam Kind, op Evangellegronden vertrouwende, dat zij in zaliger gewesten is overgegaan.

Diep gevoelen wij, met onzen eenigen Zoon, het smartelijk verlies van deze onze beminde Dochter, doch hopen te berusten in den wil van Hem, die, hoewel Zijne wegen soms donker zijn, toch steeds liefde blijft.

Workum, — JOHS. W. MEIJER.
den 19 December 1842. — L. L. DE JONG.

*** Heden morgen overleed, ten mijnen huize, na een langdurig sukkelen, onze waarde en zeer geliefde Moeder JELSKE OEDS DANTUMA, Weduwe van E. E. KLAVER, in den ouderdom van ruim 65 jaren.

Leeuwarden, — H. J. BARNEVELD,
den 2 December 1842. — *Uit aller naam.*

WARNS, den 22 December 1842. Heden morgen ten half één uur, overleed de Heer S. G. BRUINSMA, in den ouderdom van 67 jaren en bijna negen maanden.

PS. Strekkende deze tot kennisgeving aan Vrienden en Bekenden.

STAAT van de Middelprijzen der GRANEN en andere Objecten, welke in de eerste helft der maand December 1842, ter Markt der Stad *Leeuwarden* zijn verkocht, volgens Nederlandsche maat en gewigt, zonder eenige belasting:

Tarwe,	Witte ..	*f* 8 : 37½	de Mudde.	Boter, ...		*f* 0 : 93	het Pond.
	Roode .	- 0 : 00	——	Vleesch,	Koe....	- 0 . 24	——
Rogge, ...		- 6 : 40	——		Kalfs...	- 0 : 00	——
Gerst,	Vroege ..	- 0 : 00	——		Schapen	- 0 : 19	——
	Late	- 4 : 62½	——	Varkens-vleesch,	Versch.	- 0 : 33	——
Boekweit, ...		- 6 : 22½	——		Gerookt	- 0 : 54	——
Haver, ...		- 2 : 92½	——	Aardappelen,	Vroege .	- 1 60	de Mudde.
Witte Boonen, ...		- 0 : 00	——		Late...	- 0 : 00	——
Erwten,	Witte...	- 0 : 00	——	Zaad,	Kool ...	- 12 : 00	——
	Groene .	- 0 : 00	——		Raap...	- 0 : 00	——
	Graauwe	- 0 : 00	——		Lijn....	- 9 : 50	——

Accordeert met het Register der Middelprijzen, den 16 December 1842.

De Burgemeester,
VAN BOELENS.

De BOTER te Leeuwarden, den 23 December 1842, *f* 39,50 à *f* 42,50.

BOTERPRIJZEN, bedongen door het *FRIESCH GENOOTSCHAP van Proefondervindelijken Landbouw.*

LEEUWARDEN, Vrijdag den 23 December 1842: Puik Boter *f* 42,50.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

AMSTERDAM, den 24 December 1842. — Gebl.

NEDERLAND			Gebl.	RUSLAND.		
Werk. Schuld 2½ pCt.	52¼	52¼	52$\frac{3}{16}$	1798, 1816.... 5 pCt.	105¾	106¼
Dito dito..... 5 „	101½	101½	101½	1828, 1829.... 5 „		
Amortis. Synd. 4½ pCt.	94	94½	94½	1831, 1833.... 5 „		
Dito dito ..... 3½ „	77	77¼	77$\frac{3}{16}$	Dito bij *Hope*.. 4 „	88	88½ 88¼
Handel-Maats. 4½ „	130	131	130½	Inschr. in Assig. 6 „		
O. I. Leening 5 „	99¾	99¾	99$\frac{13}{16}$	Certifi. van dito 6 „		
Aand. Rijn Spoorw....				AMERIKA ..... 6 „		
Dito Haarlemmer......				Dito...... ... 5 „		
Dito Rotterdam.......				POLEN.		
Haarl. Meer... 5 pCt.				Aand. met Lot. fl. 500 *f*		
SPANJE.				OOSTENRIJK.		
L.b. *Ard.* van 85 £ 5 pCt.	18¾	19	18$\frac{13}{16}$	Metaliek....... 5 pCt.		
Dito onbep. Stuk. 5 „	16¼	16½		Dito .... 2½ „		
Ardoins Coupon	20	20¼	20$\frac{1}{16}$	W.-B. bij *G. & Co* 4 „		
Passive..............				BRAZILIE.		
				Obl. te Lond. 5 pCt.	70¾	71¼ 71½

N. Portug. 32½, ¼, ½; Russ. 4 pct. bij *Stieglitz en C°.* 88, ½, $\frac{5}{16}$; Columb. 14¾, 15, 14⅞; Mexic. 31¼, ½.

Binnenlandsche fondsen waren heden, met eenige levendigheid van handel in Integralen, algemeen williger; Handelmaatschappij bij den aanvang een weinig flaauwer, herstelde zich en blijft iets williger dan gisteren.

In buitenlandsche is weinig handel en verschil van prijs geweest; Spaansche, ofschoon lager van buiten komende, hebben zich op de koers van gisteren goed gehandhaafd.

LEES HIER. — De FINALE TOEWIJZING, te houden door den Notaris J. ALBARDA Hz., te Leeuwarden, wegens verkoop van twee perceelen VASTIGHEDEN, op Camstraburen, aldaar, eigen aan den Heer *L. Ubbens c. ux.*, zal heden na den middag *geen* plaats hebben, en is bepaald op MORGEN den 28 December 1842, des namiddags *precies* ten 3 ure, bij den Logementhouder *C. Witteveen*, te Leeuwarden.

VERHUURING.

De Notaris J. ALBARDA Hz., te Leeuwarden, zal: op Vrijdag den 6 Januarij 1843, 's namiddags precies ten 3½ ure, ten huize van *P. Morra*, in het Gouden Wagentje te Leeuwarden, publiek, tegen strijk- en verhooggelden, verhuren:

1. Een stuk GREIDLAND, gelegen op het Nieuwland onder Boxum, bekend ten Kadaster sectie D, no. 275, groot 2 bunder 68 roede 90 el; in gebruik bij *Sjerp K. Kalma.*
2. Een stuk DITO, gelegen aldaar, bekend ten Kadaster sectie D, no. 276, groot 2 bunder 73 roede 70 el; in gebruik bij *Jacobus K. Kalma.*

De huurtijd is voor 5 aaneenvolgende jaren; te aanvaarden St. Petri 1843. Conditien te vernemen ten Kantore van voornoemden Notaris.

De Notaris A. W. NAUTA, te IJlst, zal, ten verzoeke van K. DE JONG Rz. Cand Not te Sneek, op Woensdag den 28 December 1842, des avonds ten 7 ure, ten huize van den Kastelein *G. de Ruiter*, buiten de Oosterpoort te Sneek, aan de meestbiedenden, finaal, bij verhooggeld, ter verkoop aanbieden:

Een zeer uitmuntend perceel GREIDLAND, gelegen in 2 stukken aan den Zuidkant der Rijdweg nabij de stad Sneek, onder IJsbrechtum, bekend bij het Kadaster gemeente Nijland, sectie C, nos. 339 en 340, zamen naar eene inhoudsgrootte van 3 bunder 6 roede en 80 el, zijnde vrij van floreen, thans in huur bij *E. A. Gronsma*, voor *f* 190 in het jaar, tot St. Petri 1845, en alzoo op genoemd tijdstip vrij te aanvaarden; waarop per 36½ roede geboden is *f* 398,25.

DEZELFDE NOTARIS, zal, op tijd en plaats als voren, finaal verkoopen:

Eene ruime en zeer ter nering staande KOOPMANS HUIZING, staande bij de Noorderpoort te Sneek, get. wijk 8, no. 24, bij *M. IJkema* als huurder wordende gebruikt, benevens een daarbij behoorend PAKHUIS en grooten TUIN, uitgang hebbende aan het Stads Bolwerk; den 12 Mei 1843 te aanvaarden; waarop is geboden *f* 1900.

DEZELFDE NOTARIS, zal, op tijd en plaats voorschreven, finaal verkoopen, op autorisatie der Arrondissements Regtbank te Sneek:

1. Eene prompte HUIZING en ERVE, op den hoek van de Marktstraat, aan de Noorderhorne te Sneek, get. wijk 8, no. 96, in gebruik bij *Thomas Vleugels de Vries* en *Schurer*; waarop geboden is in 2 perceelen *f* 1277.
2. Eene HUIZING c. a. daarnaast, get. wijk 8, no. 95, in gebruik bij *H. Wielinga*; waarop is geboden *f* 507.
3. Eene DITO aldaar, get. wijk 8, no. 100, in gebruik bij *Johs. Schuurhof*, en anderen; staande op *f* 522.
4. Eene MANS ZITPLAATS, nabij het Orgel, in de Groote of St. Martini Kerk te Sneek; staande op *f* 60,25.

PUBLIEKE VERKOOPING

EENER FLORISSANTE EN FRAAIJE *KOOPMANS HUIZINGE* EN ZEER IN FLEUR ZIJNDE *BAKKERIJ*, TE GORREDIJK.

De Notaris A. R. VAN VOORST, te Gorredijk, zal, ten verzoeke van deszelfs Ambtgenoot den Heer Mr. C. WIERSMA, te Leeuwarden, op Woensdag den 28 December 1842, des avonds ten 6 ure, bij *H. T. Jager*, Logementhouder te Gorredijk, bij finale toewijzing, publiek presenteren te verkoopen:

1. Eene hechte, sterkgebouwde, zeer beklante KOOPMANS HUIZINGE, no. 178, sedert ruim een jaar aanmerkelijk vernieuwd en verfraaid, waarin met veel succes de Bakkerij en Kruideniers Affaire wordt uitgeoefend, met BLEEKVELD en TUIN en de daarachter staande SCHUUR, STALLING voor 4 Koeijen, BERGPLAATS voor Hooi en vrije STEEG ten zuidoosten, tot den handel bijzonder geschikt staande en gelegen bij het water op den Molenwal, nabij de Brug te Gorredijk, kadastraal sectie C, no. 300, bestaande uit een Voorhuis of Winkel, zeer nette en gerijfelijk ingerigte Voorkamer, Pelkamer, Achterhuis en Bakkerij, 2 Kelders, Put, en Regenwatersbakken, 3 beste groote zwaar bebalkte Graanzolders, geheel met beschoten dak en verdere commoditeiten; de bezigtiging kan plaats hebben op den dag des verkoops; waarop provisioneel geboden is de geringe som van *f* 2527.
2. Een kostelijk stuk GREIDLAND, gelegen digt bij de Gorredijk aan den Hoogendijk onder Kortezwaag, kadastraal gemeente Langezwaag, sectie E, no. 111, groot 1 bunder 30 roede en 50 el; hebbende ten Oosten de Wed. *J. B. van der Meulen*, ten Westen de Pastorie van Kortezwaag, ten Zuiden den Hoogendijk en ten Noorden *W. A. van der Sluis.*
3. Een dito stuk GREIDLAND, met gedeelte WIJK, gelegen bij de zoogenaamde Tjammewijk onder Terwispel, kadastraal gemeente Gorredijk, sectie B, nos. 968 en 1024, groot 1 bunder 38 roede en 60 el; hebbende ten Oosten en Noorden *T. van der Hoop c. s.*, ten Westen *F. G. Zwanenburg*, en ten Zuiden *F. F. Landmeeter.*

Alles zoodanig zulks door de eigenaren den Koopman *J. Kim c. u.* wordt bewoond en gebruikt, van welk alles de aanvaarding zal plaats hebben van de perceelen no. 1; den 12 Mei, en der perceelen no. 2 en 3, met Sint Petri of den 5 Maart 1843.

Zijnde nadere Inlichtingen en Conditien te vernemen ten Kantore van eerstgenoemden Notaris.

PUBLIEKE VERKOOPING

VAN EENE UITMUNTENDE EN EXTRA VRUCHTBARE *ZATHE EN LANDEN* TE ECHTEN.

De Notarissen A. R. VAN VOORST, te Gorredijk en A. BINNERTS, te Heerenveen, zullen, door het Ministerie van den eerstgenoemden, op Donderdag den 29 December 1842, des morgens precies ten *elf* ure, ten huize van *Marten Jacobs Wind*, Kastelein bij de Echtenerbrug te Delfstrahuizen, finaal presenteren te verkoopen:

Eene voortreffelijk uitmuntende vruchtbare en welgelegene ZATHE en LANDEN, met hechte en sterk voor weinige jaren nieuw gebouwde HUIZINGE, no. 3, SCHUUR, LIJTSHUIS, HIEMINGE, VUUR en groot VARKENSHOK c. a., benevens kostelijke HOOI- en WEIDLANDEN, alsmede eene goede GRAVERIJ, alles staande en gelegen aan den Rijdweg en nabij het Water te Echten en onder Oosterzee, kadastraal gemeente Oosterzee, sectie A, no. 515, 519, 904—909, 911—916, 920, 927, 928, 934, 935, 908*a*, sectie C, no. 6, 11, 12, 14, 15, 17, 18, 86—90, 118—122, 546—550, 552, 870, 1135, in het geheel groot 41,18,55, hebbende een belastbaar inkomen van *f* 441,81, in alles zoodanig als zulks thans door den mede-eigenaar *Jacob Jans Oord* wordt bewoond en gebruikt tot St. Petri en 12 Mei 1843 en alsdan vrij te aanvaarden; — terwijl Verkoopboekjes bij genoemde Notarissen zijn te bekomen.

Waarop provisioneel geboden is te weten: No. 1 *f* 1511. 2 *f* 2193. 3 *f* 2344. 4 *f* 1225. 5 *f* 1269. 6 *f* 1271. 7 *f* 1011. 8 *f* 730. 9 *f* 775. 10 *f* 200. 11 *f* 213. 12 *f* 200. 13 *f* 53. 14 *f* 101. 15 *f* 900. 16 *f* 233. 17 *f* 59. 18 *f* 125. 19 *f* 5. Te zamen *f* 14 420.

Publieke Verkooping van twee Huizen.

De Notaris A. R. VAN VOORST, te Gorredijk, zal, op Vrijdagen den 6 en 20 Januarij 1843, provisioneel bij *L. van Diggelen*, en finaal bij *C. Raadsveld*, te Nijehaskerschans, telkens des avonds ten 7 ure, publiek presenteren te verkoopen:

1. Eene nette WINKELHUIZINGE met STEDE en TUIN c. a., tot den handel zeer geschikt, staande en gelegen aan den Heerenwal, in gemelde Schans te Nijehaske, aldaar gekwoteerd met no. 111, bekend ten Kadaster dier gemeente sectie A, no. 1702 en 1703, ter grootte van een roede en 86 el, in alles zoodanig als zulks door den eigenaar *Johannes Lubbartus Lijcklama à Nijeholt* c. u. wordt bewoond en gebruikt.
2. Eene HUIZINGE c. a., met TUIN en GROND, staande en gelegen te Oudehaske, aldaar gekwoteerd met no. 135, bekend als voren in sectie A, no. 1373, ter grootte van 5 roede en 40 el, zoodanig zulks door *Haijo Willemsma* c. u. wordt bewoond en gebruikt.

Van welke beide perceelen de aanvaarding plaats heeft den 12 Mei 1843; en nadere inlichtingen zijn te vernemen bij gemelden Notaris.

De Notaris P. H. EEKMA, te Driesum, zal, op Donderdag den 29 December 1842, des namiddags ten 3 ure, ten huize *Albert Jacobs de Vries*, aldaar, publiek, voor den tijd van één jaar, verhuren: Eenige perceelen uitmuntend BOUWLAND. En verder verkoopen: Eenige perceelen best KAPHOUT; alles breeder bij Billetten omschreven.

Verkooping van Eiken en Beuken Stamboomen,

AAN HET WATER TE KNIJPE.

De Notaris G. PEETING, te Heerenveen, zal, op Vrijdag den 30 December 1842, des morgens ten 10 ure, ten huize van *K. E. Huisman*, in de gekroonde Baars te Benedenknijpe, publiek, op Crediet, presenteren te verkoopen:

Circa 100 stuks Eiken en Beuken STAMBOOMEN, waaronder zware, geschikt voor Wagenmakers, Timmer- en Scheepstimmerlieden; liggende aan de Compagnons Vaart te Knijpe.

Inlichtingen zijn te bekomen bij gemelden Notaris.

Verkooping van eene BAKKERIJ, te Kollum.

De Notaris R. BUIJSING, te Kollum, zal, op Woensdag den 4 Januarij 1843, des namiddags ten 3 ure, in de Herberg *de Roskam*, aldaar, veilen en provisioneel verkoopen:

Eene HUIZINGE en BAKKERIJ, gequoteerd wijk A, no. 34, ERVE en verder AANBEHOOREN, zeer geschikt staande en gelegen op het best der Buurt, en nabij de Pijp te Kollum, in het Kadaster bekend sectie D, no. 369; thans door *Klaas Holwerda* en *Wiepkje Zandstra* wordende bewoond en gebruikt; 12 Mei 1843 te aanvaarden.

De Notaris C. J. JORRITSMA, te Sneek, zal, wat het 2de perceel aangaat, ten verzoeke van Mr. H. HIDDINGA, aldaar, op Donderdag den 5 Januarij 1843, 's avonds ten 7 ure, ten huize van *J. Rondema*, in het Fortuin te Sneek, finaal verkoopen:

1. De HEEREN- en KOOPMANS HUIZINGE, met ERF en WERKPLAATS c. a., te Sneek, door den Heer *J. Vonk c. s.* bewoond.
2. De ROG-, WEIT- en PELMOLEN, met WOONHUIZINGE, op den Stadswal bij het Hoogend, aldaar, bij *J. H. v. d. Pat* in gebruik.
3. De HUIZINGE aan het Schapeplein, op het neringrijkste te Sneek, waarin sedert vele jaren met het beste succes eene *Strooehoedenmakerij* is en nog wordt uitgeoefend; door de eigenaren *A. Blinksma* en *Vrouw* bewoond; staande op *f* 2151.
4. De HUIZINGE aan de Westzijde van de Pol, aldaar; door *IJ. van Akkeren* bewoond; staande op *f* 565.

Alles 12 Mei 1843, en het 2de bij overeenkomst ook eerder te aanvaarden.

MR. M. DE MUINCK, openbaar Notaris in het arrondissement *Groningen*, residerende te *Grijpskerk*, gedenkt, ten verzoeke van EELKE L. DIJKSTRA, Landbouwer in de *Westerhorn*, en diens Kinderen, op Donderdag den 12 Januarij 1843, des avonds precies ten 5 ure, ten huize van den Kastelein *J. de Boer Az.*, te *Grijpskerk*, publiek te doen veilen en verkoopen:

I. Eene kapitale BOERENPLAATS, no. 120, bestaande in eene BEHUIZINGE en SCHUUR met het REGT der VASTE BEKLEMMING van ongeveer 26 bunder best *Groen-* en *Bouwland*, doende jaarlijks tot eene vaste huur *f* 125.

II. Eene kapitale BOERENPLAATS, no. 115, bestaande in eene BEHUIZINGE en SCHUUR met het REGT der VASTE BEKLEMMING van ongeveer 28 bunder best *Groen-* en *Bouwland*, doende jaarlijks tot eene vaste huur *f* 140. Alles staande en gelegen in de *Westerhorn*, onder *Grijpskerk*.

Mr. M. DE MUINCK.

Boelgoed van Zilversmidsgereedschappen enz.

S. TULP, te Leeuwarden, zal, op Woensdag den 28 December 1842, ten 9 ure voor den middag, ten zijnen verkoopplaats, ten overstaan van den Notaris Mr. J. D. VAN DER PLAATS, aldaar, verkoopen: Een compleet wel onderhouden stel ZILVERSMIDSGEREEDSCHAPPEN, en twee KASTEN, eenige MEUBELEN en HUISGERADEN, waaronder een best Kabinet, Stoelen, Tafels, enz.; alsmede acht groote SIROOPVATEN, 2 OXHOOFDEN, 3 groote WINKELVATEN, en hetgeen meer zal worden geveild. Alles op Dingsdag den 27 dezer, op de gewone uren te bezigtigen.

Bij geslotene briefjes te huur,

Voor *zeven* jaren, van Petri en Mei 1843 tot 1850; Eene ZATHE en LANDEN, aan den Langhulster Weg onder St. Anna- en Vrouwen Parochie, thans nog bij *H. S. Veeman* in gebruik, groot naar naam en faam 47 bunder 30 roede 76 el, half Bouw- en half Greidlanden. Conditien te vernemen bij J. G. PATER, in de Groote Kerkstraat te Leeuwarden, waar de briefjes vóór of op Vrijdag den 6 Januarij 1843, 's namiddags vóór vier ure moeten ingeleverd zijn.

Op aannemelijke voorwaarden uit de hand te huur:

Eene ruime WINKELHUIZINGE, met ERF en BLEEK, op het aangenaamst te Cubaard gelegen, de Huizinge voorzien van 2 Kamers, ruime Winkel, groote Kelder en verdere gerijfelijkheden, waarin gedurende eene reeks van 50 jaren en *vooral* gedurende de 8 *laatste jaren* met buitengewoon goed succes in Manufacturen en Kruideniers waren Winkelnering is gedreven; met 12 Mei 1843 of vroeger te aanvaarden. Te bevragen bij den eigenaarsche F. A. ROBIJN Weduwe T. G. BIJLSMA, aldaar.

Uit de hand te koop:

Eene uitmuntende ZATHE en LANDEN, met kapitale HUIZINGE en nieuwe SCHUUR, staande en gelegen te Lollum, groot ruim 16 bunder, alle Greidlanden; te aanvaarden Petri en Mei 1843.

Iemand gading makende, vervoege zich bij L. SLUITER, te Arum.

Bij afbraak uit de hand te koop:

Eene HUIZINGE en SCHUUR, hoog op gebindten 6 el 50 duim, wijd 9 el, en lang in draaghouten 30 el; onmiddelijk aan het water. Te bevragen bij IDS W. IDSINGA, Winkelier te Bovenknijpe, of bij J. M. DE VRIES, Timmerman in het Oranjewoud. Brieven franco.

FRIESCHE MEER- EN KANAAL-*STOOMBOOT-MAATSCHAPPIJ.*

Wordt bekend gemaakt dat de STOOMBOOTDIENST tusschen *Sneek* en de *Lemmer*, voor dit saisoen met dezen dag is geëindigd, en dat de IJzeren Jaagschuit tusschen *Sneek* en *Leeuwarden*, insgelijks met aanstaanden Donderdag den 29 December 1842 de laatste reis zal doen op het uur bij de billetten bekend gemaakt.

Dat de Stoombootdienst tusschen *Joure* en *Sneek*, bij open water, voor dit saisoen alleen op DINGSDAGEN zal plaats hebben, 's morgens ten 8 ure van de Joure, en 's namiddags ten 3 ure van Sneek; zullende de andere dagen na Donderdag den 29 December 1842 geen Donderdagsche en Zaturdagsche dienst meer worden gedaan.

Er wordt vermist een zwartbont HOKKELING, met fijne horens en witte kol voor den kop. Die hetzelve teregt brengt bij de eigenaarsche Weduwe de R. L. WIJNIA, te Augustinusga, zal voor zijne moeite beloond worden.

Wie drie LAMMEREN vermist, kan dezelve tegen bewijs van eigendom en betaling der kosten, terug bekomen bij R. VELSTRA, te Lekkum.

Bij F. HOLTKAMP, Boekdrukker en Boekverkooper te *Sneek*, wordt heden uitgegeven en is alom verzonden:

Opmerkingen en Wenken betrekkelijk het Bestuur der Hervormde Kerk in Nederland, door P. VAN BORSSUM WAALKES, Predikant te *IJsbrechtum*. Groot 8vo, 120 pagina's, prijs *f* 0,90. Inhoudende: 1. *Het Besluit der Synode van den 18 Julij 1842.* 2. *Naschrift aan den Hoogleeraar BOUMAN.*

*** BIJBELSCH DAGSCHRIFT,

TER BEVORDERING VAN HUISSELIJK GELUK;

of *Aanleiding tot Godsdienstige overdenkingen op iederen dag des jaars 1843.* ZEVENDE JAARGANG.

Met twee Platen en Titelvignet, in twaalf afleveringen: op velin papier à 40 Cents. en op drukmediaan, zonder plaatwerk, à 30 Cents. Wordt uitgegeven te 's *Gravenhage*, bij A. KLOOTS en COMP.

De *Eerste* aflevering van dezen jaargang ziet het licht; bevattende onder anderen een Tafereel van de *Wijzen uit het Oosten*, dat in de Tweede aflevering zal worden voortgezet, en waarop weder een *Bijbelsch Tafereel* dat van *'s Heilands Verzoeking in de Woestijn*, zal volgen. Proefblad en Prospectus van dit *Dagschrift* zijn alom te bekomen. Iedere jaargang is op zich zelven kompleet.

TER LEEUWARDER COURANTDRUKKERIJ.